

NOTULEN

van de jaarlijkse Algemene Vergadering van Aandeelhouders van de N.V. Nederlandsche Apparatenfabriek "Nedap", gevestigd te Groenlo, gehouden op donderdag 31 maart 2016, 's morgens om 11.00 uur bij Nedap N.V., Parallelweg 2, 7141 DC, Groenlo.

1. Opening.
2. Verslag van de directie over het boekjaar 2015 en het gevoerde beleid (bespreking).
3.
 - a. Uitvoering bezoldigingsbeleid 2015 (bespreking).
 - b. Vaststelling van de jaarrekening 2015 (stemming).
 - c. Uitkering van dividend (bespreking).
 - d. Reserverings- en dividendbeleid (bespreking).
 - e. Decharge van de directie voor het door haar gevoerde beleid over 2015 (stemming).
 - f. Decharge van de raad van commissarissen voor het door hem uitgeoefende toezicht over 2015 (stemming).
4. Herbenoeming van de heer ir. G.F. Kolff als lid van de raad van commissarissen (stemming).
5. Rondvraag.
6. Sluiting.

De volgende leden van het bestuur zijn aanwezig:

De commissarissen: Ir. G.F. Kolff, voorzitter;
 Ir. M.C. Westermann, vicevoorzitter;
 Drs. D.W.J. Theyse;
 Prof.dr.ir. J.M.L. van Engelen;

de directeuren: Drs. R.M. Wegman;
 Ir. E. Urff;

alsmede de secretaris van de vennootschap, mr. S.M.B. Kuster-Holland.

Ter vergadering zijn volgens de getekende presentielijst 58 aandeelhouders vertegenwoordigd, gedeponeed hebbende 3.935.508 aandelen (ruim 59 % van het aantal uitstaande aandelen), in totaal recht hebbende op het uitbrengen van 3.935.508 stemmen.

1. Opening.

De voorzitter opent de zesentachtigste algemene aandeelhoudersvergadering van Nedap en heet de aanwezige aandeelhouders, leden van de ondernemingsraad, bestuursleden van de Stichting Medewerkerparticipatie Nedap en andere leidinggevenden, van harte welkom.

De voorzitter verzoekt de secretaris van de vennootschap, mevrouw Kuster, te notuleren. Gemeld wordt dat van deze vergadering ten behoeve van de notulen een geluidsopname wordt gemaakt.

Vervolgens stelt de voorzitter vast, dat de oproeping tot deze vergadering in overeenstemming met de wettelijke en statutaire bepalingen tijdig en op wettige wijze heeft plaatsgevonden.

Aandeelhouders hebben vanaf het moment van oproeping de agenda, inclusief de toelichting op de agenda, en het jaarverslag over 2015 – waarin opgenomen de jaarrekening – in kunnen zien ten kantore van de vennootschap te Groenlo, alsmede ten kantore van ABN AMRO Bank N.V. te Amsterdam. Bovengenoemde stukken waren bovendien kosteloos verkrijgbaar ten kantore van de vennootschap en bij ABN AMRO Bank en te downloaden via de website van de vennootschap: www.nedap.com.

Deze vergadering is daarom bevoegd rechtsgeldig besluiten te nemen.

Vervolgens stelt de voorzitter de vergadering voor om de heer H.J.G. Kruisinga van Cross Options Beheer te verzoeken de notulen van deze vergadering t.z.t. te bekrachtigen. De heer Kruisinga verklaart zich hiertoe bereid. De notulen zullen op de website van Nedap worden geplaatst.

2. Verslag van de directie over het boekjaar 2015 en het gevoerde beleid (bespreking).

De voorzitter meldt dat voor wat betreft de corporate governance geldt dat Nedap voortaan de best practice bepalingen II.1.3 en II.1.7. van de Nederlandse Corporate Governance Code naleeft en een schriftelijke gedragscode en klokkenluidersregeling heeft ingevoerd.

Verder is bepaling II.2.8 in overeenstemming gebracht met het vorig jaar gewijzigde bezoldigingsbeleid op het vlak van de afvloeiingsregeling. Voor directeuren benoemd na 1-1-2015 geldt de in II.2.8 (van de Code) opgenomen maximering van de ontslagvergoeding.

De voorzitter meldt voorts dat de externe accountant, de heer Van Leeuwen, in lijn met de Corporate Governance Code, aanwezig is om eventuele vragen over de controlewerkzaamheden en de controleverklaring te beantwoorden.

Hij maakt van de gelegenheid gebruik om de heer Van Leeuwen en zijn collega's te bedanken voor de prettige samenwerking. Vanwege overheidsmaatregelen zal de controle over het lopende boekjaar, zoals besloten in de aandeelhoudersvergadering van vorig jaar, door een ander accountantskantoor worden verricht.

Hij geeft vervolgens het woord aan de heer Wegman voor een toelichting op het boekjaar 2015 en het gevoerde beleid.

De heer Wegman geeft aan dat de winst over 2015 sterk beïnvloed is door bijzondere lasten die te maken hebben met de herinrichting van de supply chain. De opbrengsten zijn met 2% gestegen ten opzichte van 2014. Er is verder een opvallend verschil tussen de winst voor bijzondere posten en de winst na deze posten. De heer Urff zal de cijfers later nader toelichten. De winst per aandeel is uitgekomen op € 0,70. Vorig jaar was dit € 2,67 per aandeel, met name door een bijzondere pensioenbete ten gunste van het resultaat. Zonder de bijzondere posten steeg de winst ten opzichte van 2014 met 29%, mede door een bijzondere belastingbete en lage interestkosten. Besloten is het dividend te verhogen met 2% van € 1,25 naar € 1,28 per aandeel.

De heer Wegman licht vervolgens toe waar Nedap het afgelopen jaar mee bezig is geweest en wat er gebeurt in het bedrijf.

Begin jaren '70 was Nedap een traditionele toeleverancier; de klant kwam met een product, dat Nedap vervolgens produceerde. Door de opkomst van lagelonenlanden kwam de concurrentiekracht van Nedap onder druk te staan en heeft de toenmalige directeur, de heer Paijens, besloten veel te investeren in technologie. Dit heeft de omzet van Nedap een impuls gegeven. Technologie alleen bleek echter niet voldoende. Klantwaarde wordt alleen gecreëerd als technologie echt een probleem oplost voor de klant. Om meer klantfocus te krijgen, is de organisatie midden jaren '90 opgesplitst in marktgroepen.

De afgelopen jaren is de focus verschoven van individuele klanten naar het in beweging brengen van markten. De huidige strategie is dan ook gericht op het in beweging brengen van markten, gecombineerd met een robuust financieel fundament en een langetermijnperspectief. Om markten in beweging te brengen moeten er keuzes worden gemaakt. Zo maakt Nedap een duidelijke keuze gemaakt in welke markten zij wel en niet actief wil zijn. In het afgelopen jaar heeft Nedap gezien dat zij in de Energy Systems markt (opslag van duurzame energie) niet die impact had, die zij wilde. Door veranderende subsidieregelingen en wetgeving en door de opkomst van concurrenten werd het steeds moeilijker om deze markt echt in beweging te zetten. Daarom is afgelopen jaar besloten om Energy Systems af te bouwen. Tevens is besloten om afscheid te nemen van de markt van HID-verlichting (Light Controls) omdat de markt vraagt om led-verlichting. Op het moment dat een markt Nedap onvoldoende mogelijkheden biedt om deze in beweging te zetten, zal Nedap hiermee stoppen.

Ook het kiezen van de juiste klanten is van belang. Als Nedap de laatste jaren er niet voor zou hebben gekozen zich te richten op klanten in het topsegment van de retail dan had ze nu te maken gehad met veel klanten die failliet gingen. Daarnaast kiest Nedap voor die producten die echt het verschil maken. Daarom zal Nedap haar productassortiment terugbrengen van ca. 1000 naar ca. 400 producten. Ook in haar activiteiten zal Nedap zich steeds meer focussen op die activiteiten die veel waarde toevoegen; het bedenken van proposities en de verkoop

hiervan. Productieactiviteiten, waarbij het draait om hoe groter hoe goedkoper, hebben een lage toegevoegde waarde. Daarom is besloten deze activiteiten grotendeels af te bouwen de komende 2 jaar.

Wil je impact hebben in de markt, draait het om het kiezen voor de juiste markten, juiste klanten, juiste producten en de juiste activiteiten. Daaraan is het afgelopen jaar veel tijd en aandacht besteed. Met het oog op de lange termijn zal echter geïnvesteerd blijven worden in marktkansen en innovatie.

Opschaling in markten brengt andere risico's met zich mee. Risicomanagement wordt een steeds belangrijker aandachtspunt. Er moet een goede balans worden gevonden tussen enerzijds meer gereguleerde processen en anderzijds aandacht voor wat Nedap groot heeft gemaakt; ruimte voor persoonlijk ondernemerschap, voor innovatie en aandacht voor de Nedap bedrijfscultuur.

De heer Wegman licht vervolgens een aantal marktproposities van Nedap toe.

Hij geeft aan dat de directie de toekomst met vertrouwen tegemoet ziet. Het lopende boekjaar is goed begonnen. Gezien het politieke en economische klimaat is het erg moeilijk om harde uitspraken te doen over resultaten over het hele jaar.

De voorzitter bedankt de heer Wegman voor zijn inleiding en geeft vervolgens het woord aan de heer Stevense namens de Stichting Rechtsbescherming Beleggers ten aanzien van het jaarverslag.

De heer Stevense merkt op dat er bij Nedap regelmatig sprake is van bijzondere kosten die de winst beïnvloeden. In 2014 was dit ten voordele en in 2015 ten nadele. De koers van het Nedap aandeel blijft echter al jaren rond de € 30 hangen en trekt zich ook de laatste paar maanden niets aan van de beursontwikkelingen. Op 8 juni werd een herinrichting aangekondigd die tussen de € 7 en € 10 miljoen aan lasten met zich zou brengen, welk bedrag in ca. 2 jaar zal worden terugverdiend. Uiteindelijk werd dit € 9,2 miljoen. In 2014 was de winst exclusief bijzondere lasten € 9,3 miljoen terwijl de winst in 2015 op € 4,7 miljoen exclusief € 9,2 miljoen bijzondere lasten uitkwam. Inclusief bijzondere lasten bedroeg de winst € 13,9 miljoen, 20% minder. De heer Stevense begrijpt dat de directie voorzichtig is met het geven van vooruitzichten maar SRB zou toch graag wat meer informatie ontvangen. Wat hem verder opvalt, is dat de winst per aandeel € 0,70 bedraagt terwijl aan dividend € 1,28 wordt betaald. Dit is volgens hem niet lang vol te houden.

De voorzitter geeft aan dat deze vraag bij de behandeling van de cijfers zal worden beantwoord.

De heer Kempink vraagt of het afstoten van producten en patenten veel geld heeft opgeleverd.

De directie antwoordt dat de producten die worden afgestoten niet de producten zijn waarvan veel wordt verwacht. De relevante patenten rusten met name op producten en activiteiten die Nedap voortzet.

De heer Kempink vraagt verder of Nedap bij haar jacht naar innovatie ook gaat samenwerken met andere partijen, zoals Nokia. De directie antwoordt dat Nedap al jaren samenwerkt met partijen. Een mooi voorbeeld is de samenwerking met Nokia op het gebied van de NFC- technologie in de zorg. Er wordt niet alleen met bedrijven samengewerkt maar ook met kennisinstellingen en universiteiten.

De heer Diaz krijgt namens de VEB het woord. Hij merkt op dat de heer Wegman in zijn verhaal heeft aangegeven dat Nedap meer focus wil leggen, hetgeen een versmalling van het productportfolio betekent. Anderzijds staat in het directieverlag dat één van de sterke punten van Nedap juist het brede productportfolio is, waardoor Nedap minder conjunctuurgevoelig is. Gezien dit spanningsveld vraagt hij waar de balans zit tussen enerzijds focus en anderzijds een breed productportfolio.

De directie geeft aan dat dit inderdaad een uitdaging is. Zelfs binnen het brede productportfolio en de verschillende markten waarin Nedap actief is, kan nog een aantal keuzes worden gemaakt, waardoor proposities nog duidelijker kunnen worden geformuleerd. Nedap zal niet bewust het aantal marktgroepen beperken maar binnen de marktgroepen focussen op die producten en activiteiten waar Nedap het verschil kan maken. Het uitbestedingstraject heeft het kritisch kijken naar producten mede qua hieraan te besteden tijd en aandacht, in een stroomversnelling gebracht.

De heer Diaz vraagt of het Nedap, gezien haar vestiging in Groenlo, lukt om voldoende personeel aan te trekken. Hoogopgeleide mensen wonen volgens hem vaker in de buurt van de Randstad.

Geantwoord wordt dat er veel medewerkers zijn die vanuit Amsterdam, Rotterdam en andere plaatsen in het westen van het land met plezier naar Nedap reizen omdat het een leuk bedrijf is om voor te werken. Echter ook in deze omgeving is er veel talent; de mensen wonen tegenwoordig wel op wat grotere afstand van Groenlo dan vroeger het geval was. De populatie is veranderd; waar vroeger verreweg de meeste medewerkers in Groenlo zelf woonden, komen nu veel medewerkers uit Enschede, nabij Universiteit Twente.

De laatste vraag van de heer Diaz betreft de zorg. In Nederland is marktwerking geïntroduceerd in de zorg, wat geleid heeft tot flinke bezuinigingen. Eén van de slachtoffers hiervan is TSN, een grote thuiszorgorganisatie, klant van Nedap. Hoe groot is de invloed van bezuinigingen in de zorg op Nedap? In hoeverre is Nedap afhankelijk van grote aanbieders in bepaalde marktgroepen?

Geantwoord wordt dat Nedap wel met zorg naar de bezuinigingen heeft gekeken. Uiteindelijk heeft deze ontwikkeling een positieve impuls gegeven aan de omzetontwikkeling van Healthcare. Zorginstellingen willen geen risico nemen ten aanzien van de systemen die ze gebruiken en kiezen daarom voor Nedap. Het afgelopen jaar is het aantal nieuwe klanten dat voor Nedap kiest sterk gestegen. Een groot deel van de cliënten van TSN is naar klanten van Nedap gegaan.

Er zijn bij alle marktgroepen geen grote klanten die meer dan 10% van de omzet vertegenwoordigen.

De voorzitter geeft het woord aan de heer Witteveen namens Kempen Oranje Participaties. De heer Witteveen merkt op dat op pagina 15 van het verslag staat vermeld dat een beperkt deel van de producten het leeuwendeel van de opbrengsten en marge voor haar rekening neemt. Gezien de toelichting van de heer Wegman vraagt hij hoeveel % van de omzet en hoeveel % van de marge de 400 overblijvende producten in 2015 voor hun rekening nemen. Zitten er bij de producten die stopgezet worden veel verlieslatende producten? Hij is van mening dat aandeelhouders recht hebben op iets meer financiële achtergrond.

De voorzitter geeft aan dat de heer Urff straks onder meer een toelichting zal geven op het uitbestedingsproces. Hij zal hierbij onder meer ingaan op deze vraagstelling.

De heer Stevense vraagt namens de SRB een toelichting op het UPass systeem waarbij auto's op 10 meter afstand met 200 km per uur gedetecteerd kunnen worden.

Geantwoord wordt dat de toegang tot het testtraject van Ferrari met behulp van een Nedap systeem plaatsvindt. Ook met een snelheid van 200 km/uur werkt het systeem goed. De afstand tussen de lezer en het voertuig bedraagt hierbij 10 meter.

De heer Kaptein vraagt of nieuwe ontwikkelingen op tijd geborgd zijn door patenten.

De directie geeft aan dat het wereldwijd dekken van ontwikkelingen door patenten veel geld kost. Voor een aantal kernproducten wordt zo snel mogelijk octrooi aangevraagd. Soms wordt echter ook bewust gekozen om geen octrooi aan te vragen omdat door een aanvraag de vinding publiek wordt, waardoor je andere partijen, die zoeken op aanvragen van Nedap, wijzer maakt. Er wordt dus telkens een bewuste afweging gemaakt of er wel of niet octrooi wordt aangevraagd. Nedap voert over het algemeen een defensief patentbeleid; ze wil voorkomen dat anderen haar belemmeren in haar ontwikkeling.

De heer H.J.G. Krusinga krijgt het woord namens de Cross Options Group. Hij merkt op dat in het bericht van de raad van commissarissen wordt aangegeven dat commissarissen bepaalde marktgroepen als aandachtsgebied hebben. Hij vraagt hierop een toelichting. Verder vraagt hij of deze gebieden ook op enig moment wisselen.

Ten tweede merkt hij op dat Nedap een Sociaal Plan heeft opgesteld. Een reorganisatie is altijd een moeilijk en pijnlijk proces. Nedap is transparant richting medewerkers; medewerkers weten dat ze op termijn Nedap zullen moeten verlaten. Hoe zorgt Nedap ervoor dat deze medewerkers betrokken en gemotiveerd blijven tijdens het transitieproces?

Nedap trekt ook talent aan en leidt dit op bij de Nedap University. Wat is het gevaar dat Nedap opleidt ten behoeve van de concurrentie? Hoe bindt Nedap mensen en talenten aan zich, zodat ze niet naar de Randstad vertrekken?

De voorzitter geeft ten aanzien van de eerste vraag aan dat commissarissen al langere tijd met marktgropleiders praten om te komen tot een verdere verdieping van kennis van de specifieke elementen van de marktgroepen en zodoende de directie beter te kunnen adviseren in voorkomende gevallen. Door het toewijzen van aandachtsgebieden per commissaris is dit specifiek geworden. Het is de bedoeling om deze gebieden in de toekomst te wisselen om verschillende visies op de marktgroepinformatie te verkrijgen.

Ten aanzien van de tweede vraag beaamt de directie dat het heel vervelend is om mensen te moeten meedelen dat ze op termijn boventallig zijn. De directie heeft gekozen voor een eerlijke en tijdige communicatie richting de betrokken medewerkers over de toekomst. Ne een eerste schok zijn de medewerkers weer aan de slag gegaan. Ze zijn professioneel trots op wat ze doen en maken met ziel en zaligheid producten. Ook de uitstroom op eigen initiatief van boventalligen is tot nu toe beperkt.

De directie geeft aan dat ze niet gelooft in contracten om medewerkers aan Nedap te binden. Nedap biedt de medewerkers van de Nedap University een omgeving waarin ze echt het verschil kunnen maken. Als een medewerker eenmaal hier woont, is dat overigens ook een zekere belemmering voor het zoeken van een baan in

het westen. De mogelijkheden van de University mensen binnen Nedap spreken hen zo aan dat Nedap op dit moment geen indicatie heeft dat ze Nedap alleen zien als een opstapje naar een baan elders.

3. a. Uitvoering bezoldigingsbeleid 2015 (bespreking).

Verwezen wordt naar de opgaven als bedoeld in de artikelen 2:383c tot en met 2:383e Burgerlijk Wetboek, zoals opgenomen in het verslag op pagina 58.

De voorzitter geeft het woord aan de heer Diaz namens de VEB. De heer Diaz merkt op dat in het bezoldigingsbeleid staat dat bij prestatie 'at target' 60% van de vaste beloning als variabele beloning wordt uitgekeerd. Kijkend naar de variabele beloning van de heer Wegman over 2015 is 44,9% uitgekeerd, derhalve beneden target. Hij vraagt op welke van de criteria – de financiële doelstellingen, doelstellingen in verband met interne organisatie of doelstellingen gericht op de wijze waarop Nedap opereert in haar omgeving – beter gepresteerd had kunnen worden.

De voorzitter geeft aan dat hierover geen specifieke mededelingen worden gedaan maar dat de financiële doelstellingen hoger lagen dan uiteindelijk gerealiseerd.

De heer Diaz vraagt of aandeelhouders, gezien de veranderingen die plaatsvinden in de organisatie, in de toekomst een hoger rendement mogen verwachten.

Geantwoord wordt dat Nedap vasthoudt aan de eerder gegeven vooruitzichten, zoals die zijn herhaald door de heer Wegman in zijn presentatie.

3. b. Vaststelling van de jaarrekening 2015 (stemming).

De voorzitter geeft het woord aan de heer Urff voor een toelichting op dit agendapunt.

De heer Urff geeft aan een korte toelichting op de jaarrekening en financiële cijfers te willen geven en een kleine doorkijk naar de afbouw van de productieactiviteiten, de herinrichting van de supply chain.

De opbrengsten zijn ten opzichte van 2014 met 2% gegroeid, met name door een goede eindspurt in 2015. Zes van de negen marktgroepen hebben aan de omzetgroei bijgedragen, waarmee er een brede basis is voor omzetgroei. De omzet uit diensten – een vaststaande omzet uit abonnementen aan het begin van het jaar – is over 2015 met 20% gegroeid. De brutomarge is ten opzichte van 2014 iets onder de 70% gedaald. Dit heeft te maken met de mix van producten die verkocht zijn in 2015 ten opzichte van 2014. De bedrijfswinst (operationeel) is beperkt gestegen naar € 12,6 miljoen, 7% van de opbrengsten.

2015 is op een aantal punten een goed jaar geweest. Zo heeft Nedap geen belasting hoeven te betalen. Per saldo was er een negatieve belastingdruk. Verder kende Nedap lagere financieringslasten. Dit heeft positief bijgedragen

aan een hogere winst na belastingen. Per saldo kwam ook deze winst uit op € 12,6 miljoen, 29 % hoger dan over 2014.

Evenals in 2014, was er in 2015 sprake van omvangrijke bijzondere posten. In 2014 was dit een plus van ca. € 10 miljoen, met name een bate vanuit de afwikkeling van de pensioenregeling. Dit waren overigens geen baten die geleid hebben tot kasontvangsten voor Nedap.

In 2015 hadden we te maken met bijzondere lasten van ruim € 9 miljoen. Ook deze hebben in 2015 niet geleid tot uitgaven. Hierin is het antwoord op de eerdere vraag van de heer Stevense van de Stichting Rechtsbescherming Beleggers gelegen. Nedap kan een dividend betalen van € 1,28 terwijl de winst per aandeel € 0,70 bedraagt omdat de lasten van € 9,2 miljoen in 2015 wel kosten maar nog geen uitgaven waren.

De ruim € 9 miljoen bijzondere lasten hangen grotendeels samen met de beslissing om de productieactiviteiten van Nedap de komende 2 jaar af te bouwen: de herinrichting van de supply chain. Ruim € 7,5 miljoen van deze € 9 miljoen is gerelateerd aan herstructureringskosten, met name kosten die samenhangen met de afvloeiing van 67 boventallige medewerkers op basis van een Nedap-waardig Sociaal Plan. De resterende € 1,5 miljoen betreft non-cash bijzondere waardeverminderingen; activa op de balans die minder waard zijn geworden als gevolg van de beslissing om de productieactiviteiten af te bouwen.

Consistent met 2014 heeft Nedap gemeend het dividend te baseren op het resultaat exclusief de bijzondere posten. In 2014 hebben aandeelhouders geen dividend ontvangen over de bijzondere pensioenbate en in 2015 wordt het dividend niet negatief beïnvloed door de € 9 miljoen bijzondere lasten vanwege de herinrichting van de supply chain.

De solvabiliteit bedroeg 40%, iets lager dan de beoogde 45%. Deze daalt ook door de beslissing om een dividend uit te keren dat hoger ligt dan de nettowinst na aftrek van de bijzondere lasten. De herinrichting van de supply chain leidt uiteindelijk tot een lager kostenniveau en een kortere balans. Verwacht wordt dat de solvabiliteit weer richting 45% zal bewegen de komende jaren. Een tijdelijk lagere solvabiliteit wordt geaccepteerd, waarbij opgemerkt wordt dat een solvabiliteit van 40% ook nog een stevige solide basis vormt.

Er valt een patroon in de cijfers op als je naar de cijfers van de laatste paar jaar kijkt. Nedap is gericht op groei, de lange termijn, en uitgaande van een solide financiële basis. Nedap neemt graag weloverwogen risico's maar dan wel aan de voorkant van haar bedrijf, bij productontwikkeling en verkoop en niet op financieel vlak. De financiële strategie is gericht op een solide balans en voldoende toegang tot kapitaal. De balans is ten opzichte van 2013 flink verkort met ruim 10%, onder meer door de wijziging van de pensioenregeling van een defined benefit in een defined contribution regeling. De grootste stappen in de balans door de wijziging in de pensioenregeling hebben plaatsgevonden.

Nedap investeert ruim € 20 miljoen in productontwikkeling. Daarvan wordt de afgelopen jaren steeds minder geactiveerd waardoor de balans nog meer solide wordt. De voorzieningen zijn toegenomen van onder de € 1 miljoen in 2013 naar boven de € 8 miljoen in 2015. Oorzaak van de toename ligt voornamelijk in de herstructureringskosten, maar ook in jubileumvoorzieningen die dit jaar voor het eerst zijn getroffen. Kosten die grotendeels in 2016 en 2017 tot uitgaven zullen leiden.

In het persbericht van enkele dagen geleden heeft Nedap kunnen melden dat zij een nieuwe kredietovereenkomst heeft afgesloten met haar huisbankier ABN AMRO Bank. De op zich al goede overeenkomst is verlengd tot 7 jaar. Het is een overeenkomst die Nedap de ruimte biedt om te ondernemen; geen convenanten en een zeer flexibel aflosschema. De financiering is ruim. Nedap heeft meer dan voldoende financiële armslag om tegenvallers te kunnen opvangen.

De herinrichting van de supply chain heeft een grote impact op de resultatenrekening en balans van Nedap. De 600 producten die niet worden uitbesteed, vormen een paar procent van de omzet. Hiermee is de eerdere vraag van de heer Witteveen beantwoord. Dit zullen niet de meest winstgevendste producten van Nedap zijn. Het betreft voornamelijk de lagere volume producten, complexe of oude producten. Afgezien van de kostprijzen vragen deze producten veel tijd en aandacht. Door te kiezen voor de 400 producten die Nedap wel uitbesteedt wordt de slagkracht en focus van Nedap verder versterkt. De uitbesteding vindt plaats bij een aantal geselecteerde productiepartners. Op dit moment wordt verwacht dat de eerste producten eind 2016 zullen zijn uitbesteed. Een groot deel van de uitbesteding zal pas zichtbaar worden in 2017 en zal eind 2017 zijn voltooid. Zorgvuldigheid bij de uitbesteding gaat echter boven snelheid; Nedap wil haar leveringsverplichting richting klanten na kunnen komen.

Voor de resultatenrekening betekent dit een verschuiving van kosten: de personeelskosten van 67 medewerkers verdwijnen en er komt een deel inkoopprijs voor terug. Deze eenmalige kosten zullen binnen 2 jaar worden terugverdiend. Verwacht wordt dat een kostenbesparing van € 4 miljoen kan worden gerealiseerd, die zichtbaar zal worden in 2018.

De balans zal verder worden verkort nu door de uitbesteding minder machines en voorraden nodig zijn. Het leverancierskrediet zal iets stijgen, waardoor er minder beroep zal hoeven te worden gedaan op kredieten zoals die bij ABN AMRO. De solvabiliteit zal daardoor gaan stijgen.

In 2016 en 2017 heeft Nedap tijdelijk wat hogere operationele kosten omdat de Nedap-productie als achtervang voor de productie bij de uitbestedeadressen moet blijven draaien. Uiteindelijk reduceert de uitbesteding de voorraden, maar in de transitiefase kunnen de voorraden, met name van gereed fabricaat, hoger zijn. Er wordt een verhoogd risico in de waardering van de voorraden verwacht, vanwege een mogelijk andere waardering van deze voorraden door de uitbestedeadressen. Er wordt dan ook rekening gehouden met een mogelijke - non-cash - afboeking op de voorraadpositie.

De voorzitter dankt de heer Urff voor zijn uitgebreide toelichting en geeft het woord aan de heer Witteveen namens Kempen Oranje Participaties. Het is de heer Witteveen uit de toelichting nog niet geheel duidelijk of de producten die niet worden uitbesteed verlies- of winstgevend zijn.

De directie licht toe dat de 600 producten een positieve brutomarge (omzet -/- directe kosten) kennen. Als daarbij de aan deze producten gerelateerde kosten, zoals administratie, voorraadbeheer, klantencontact, worden meegenomen, zal de winstbijdrage van deze producten, zeer marginaal en wellicht negatief zijn. Deze producten vertegenwoordigen, zoals gezegd, maar een paar procent van de opbrengsten.

De heer Stevense beaamt desgevraagd dat ook zijn eerdere vragen t.a.v. dividend zijn beantwoord.

Hij vraagt vervolgens wat er gebeurt met de door de uitbesteding van de productie vrijkomende bedrijfsruimte. Een tweede vraag is hoe de service ten aanzien van de 600 producten die worden afgebouwd, wordt ingericht?

De directie antwoordt dat er voornamelijk ruimte vrijkomt bij de productievestiging in Neede. Het betreft hier huurpanden, waarbij met verhuurder afspraken zijn gemaakt over flexibiliteit ten aanzien van de duur van deze huurovereenkomsten. De productieruimte in Groenlo zal naar verwachting niet noemenswaardig veranderen.

De service, garantie en nazorg van de 600 producten zal Nedap uiteraard correct volgens afspraak met de klant blijven verzorgen.

De heer Stevense merkt op dat er in de tweede helft van 2015 fors verlies is geleden, m.n. door de reorganisatielasten. Hij zou graag een toelichting hebben op de gang van zaken van het lopende boekjaar tot nu toe.

Hij vraagt vervolgens of de lasten van de inkrimping van Energy Systems al genomen zijn in 2015 of dat deze voor rekening komen van het boekjaar 2016.

De directie antwoordt dat de tweede helft van 2015 inderdaad een verlies heeft opgeleverd, als de bijzondere posten worden meegenomen. 2016 laat, zoals aangegeven, over de eerste maanden van het jaar een omzetgroei van 3% zien. Nedap is positief gestemd over de vooruitzichten ten aanzien van de rest van het jaar. Het is, zoals gezegd, nog te vroeg om concrete uitspraken hierover te kunnen doen.

De heer Stevense zou toch graag wat meer inzicht hebben in het resultaat van het eerste kwartaal van dit jaar.

De directie geeft aan dat het kwartaal nog niet voorbij is en dat het eerste rapportagemoment eind juli zal zijn, tenzij er aanleiding is om dit eerder te doen.

Op pagina 36 wordt vermeld dat Nedap 19.680 aandelen heeft ingekocht en dat deze nog geleverd moeten worden in het kader van het medewerkerparticipatieplan. Volgens de heer Stevens zijn echter 6.692.920 aandelen geplaatst. Hij begrijpt dit niet en zou hier graag een toelichting op willen ontvangen.

Gemeld wordt dat er 6.692.920 aandelen van de vennootschap zijn geplaatst. De 19.680 aandelen zijn aandelen die Nedap heeft ingekocht op de beurs Euronext voor levering aan de Stichting Medewerkerparticipatie Nedap ten behoeve van levering van certificaten aan medewerkers. Medewerkers kunnen hun winstdeling of bijzondere beloning investeren in de vorm van certificaten van aandelen. Deze aandelen worden op de Euronext beurs aangekocht en niet additioneel door de vennootschap uitgegeven. Deze getallen zijn niet met elkaar te vergelijken.

De heer Stevense vraagt vervolgens een nadere toelichting op de passage op pagina 46 van het verslag, waar wordt vermeld dat door een wijziging in IFRS het onderscheid tussen operationele en financiële lease komt te vervallen.

De directie geeft aan dat zij pas een toelichting kan geven als de verwachte effecten van deze wijziging op de geconsolideerde jaarrekening onderzocht zijn, zoals ook aangegeven in het verslag. Vooral nog wordt verwacht dat de impact beperkt zal zijn.

De heer Kaptein is de volgende vragensteller. Ten aanzien van de uitbesteding van de productie vraagt hij waar de productiepartners zijn gevestigd en of Nedap ook gaat uitbesteden in China. Gaat Nedap er niet te gemakkelijk van uit dat de productiepartners allemaal zullen voldoen?

Geantwoord wordt dat juist deze vraag één van de moeilijkste afwegingen was die Nedap moest maken in dit proces. De groep van beoogde productiepartners is behoorlijk verschillend. Sommige van deze partijen hebben veel ervaring met producten die hoge volumes kennen, sommige zijn goed in laagvolume producten die technisch zeer complex zijn. De beoogde groep van productiepartners past specifiek bij groepen producten van Nedap. Er zal bijvoorbeeld een groep van producten terecht komen bij een productiepartner in Nederland en een groep bij een leverancier in Centraal-Europa. Nedap verwacht niet dat een deel van de productie aan een Chinese partij wordt uitbesteed. Flexibiliteit, duurzaamheid en het leveren van kwaliteit zijn kwalitatieve criteria die bij de leverancierskeuze worden gehanteerd.

Desgevraagd door de heer Kaptein bevestigt de directie dat ze kritisch ten aanzien van de productiepartners zal blijven.

De heer H.P.J. Kruisinga krijgt het woord namens de Cross Options Group.

Hij heeft uit de presentatie vernomen dat het balanstotaal is gezakt van € 126 miljoen naar € 110 miljoen. Op pagina 32 staat overigens € 112 en € 111 miljoen. Wat is juist? Verder is er € 3,5 miljoen aan liquiditeiten en € 6,7 miljoen aan kortlopende kredieten. Hij vraagt of het niet beter is als die € 3,5 miljoen eind van het jaar naar 0 wordt teruggebracht en het totaal opgenomen krediet daarmee wordt verlaagd? Dat scheelt ca. 3% op het balanstotaal.

Hij vraagt verder of Nedap wellicht niet beter de nagestreefde solvabiliteit van 45% kan terugbrengen naar 40%. Dat levert ook een hoger rendement op het vermogen op.

De directie geeft ten aanzien van de hoogte van de liquiditeit ultimo jaar aan dat het ook haar voorkeur heeft dat hier 0 staat, niet alleen ultimo jaar maar gedurende het gehele jaar. Een paar procent van de opbrengsten als operationele liquide middelen hanteren, is echter vrij gebruikelijk. Nedap zal het als aandachtspunt meenemen en er naar streven dit bedrag zo laag mogelijk te houden.

De doelstelling van de solvabiliteit is inderdaad 45%, waarbij deze ook nog vrij conservatief is berekend, i.c. exclusief de winst die gealloceerd is voor uitkering van dividend. Nedap vindt 45% op dit moment nog een prima percentage. Als er aanleiding is om het percentage aan te passen, zal dit worden gemeld.

Ten aanzien van de geconstateerde discrepantie wordt opgemerkt dat in de presentatie uitgegaan is van het jaar 2013 en niet 2014.

De heer Van den Berg krijgt het woord. Hij merkt op dat in 2015 € 525.000 is toegevoegd aan de voorziening voor oninbaar geachte posten, aanzienlijk hoger dan de € 70.000 in 2014. Hij zou dit graag toegelicht zien.

De directie geeft aan dat het een post betreft die aan het eind van ieder jaar bekeken wordt, waarbij onder meer statistische berekeningen van kansen dat debiteuren niet betalen, een rol spelen. De berekeningsmethodiek is niet gewijzigd ten opzichte van vorig jaar.

De heer Van Praag krijgt het woord. Hij vraagt of de producten die worden uitbesteed aan partners goed beschermd zijn, zodat de partners deze niet via de achterdeur zelf op de markt gaan brengen en zo Nedap's concurrent worden. Hij vindt uitbesteding risicovol.

De directie geeft aan dat de producten zelf dom zijn. Ze worden slim op het moment dat Nedap er software aan toevoegt. Daarom zijn de producten ook goed uit te besteden. De embedded software, die altijd eigendom van Nedap blijft, maakt het verschil. Dit verlaagt het risico dat partners zelf concurrerende producten op de markt brengen aanzienlijk.

De heer Diaz stelt namens de VEB een aantal vragen.

Zijn eerste vraag betreft de segmentering. Hij begrijpt op basis van in voorgaande jaren gegeven antwoorden dat segmentering alleen noodzakelijk is wanneer er intern informatie is op basis waarvan de directie stuurt danwel middelen alloceert. Dat is kennelijk bij Nedap niet het geval en daarom is er geen noodzaak tot segmentering. Op basis daarvan vraagt hij zich af hoe de interne beheersing er uit ziet. Welke kernprestatiefactoren worden gebruikt om te sturen? Hij begrijpt verder uit de presentatie van de heer Urff dat kostprijsberekening niet altijd precies plaatsvindt, althans niet voor elk product. Hoe vindt de allocatie van kosten plaats richting de verschillende marktgroepen?

De directie antwoordt dat Nedap een heel aantal control en beheersingsmaatregelen kent. De marktgroepen zijn geen segmenten in de zin van IFRS. Er is slechts één segment, te weten, Nedap N.V. geconsolideerd. Dat betekent niet dat Nedap niet per marktgroep of per propositie of per team weet hoe het er financieel voor staat. Er is een begroting per marktgroep, er zijn perioderapportages per marktgroep, een volledige resultatenrekening. Er vinden iedere periode gesprekken plaats met de marktgroepleiders. Dat er dan toch niet gesegmenteerd hoeft te worden in de zin van IFRS heeft onder meer te maken met het feit dat Nedap slechts een gedeelte van de overhead kosten alloceert. Marktgroepen maken ook gebruik van elkaars kennis en kunde. Hiervoor vinden er echter geen verrekeningen plaats tussen de marktgroepen.

Aangevuld wordt dat marktgroepen elkaar onderling helpen op verschillende vlakken zonder daarvoor kosten in rekening te brengen. De kruisbestuiving en samenwerking binnen Nedap is veel belangrijker dan de precieze allocatie van kosten.

De heer Diaz merkt op dat er toch wel inzicht moet zijn in de kosten om een juiste keuze te kunnen maken.

De directie bestrijdt dit: als keuzes gemaakt worden zuiver op basis van kosten, dan is Nedap verkeerd bezig. De directie loopt dagelijks rond in het bedrijf, spreekt medewerkers en klanten. Ze maakt geen keuzes op basis van een spread sheet.

De heer Diaz kan zich voorstellen dat dit onderwerp leidt tot discussie met de accountant. Verder merkt hij op dat een impairment heeft plaatsgevonden. Er wordt dan gekeken naar kasstroom genererende eenheden en er moeten ook activa en opbrengsten gallocceerd worden.

De directie beaamt dat ook dat gebeurt maar nog steeds blijkt dat de marktgroepen niet beschouwd hoeven te worden als segmenten. Er is één cashflow genererende eenheid en dat is Nedap N.V. geconsolideerd, waarbij medewerkers praktisch werkzaam zijn in marktgroepen.

De voorzitter geeft aan dat Nedap een goedkeurende verklaring heeft van de accountant, waarbij dit punt ook is bekeken.

Gevraagd wordt of de accountant dit kan toelichten en tevens iets kan zeggen over de belangrijkste punten uit de management letter naar aanleiding van de interne controle. Het verbeteren van het 'in control' zijn en het zichtbaar maken van de controle zijn als aandachtspunten genoemd in het bericht van de raad van commissarissen. De heer Diaz vraagt ook hier een toelichting op,

De heer Van Leeuwen van KPMG Accountants en al een groot aantal jaren accountant van Nedap, krijgt het woord. Hij merkt op dat er in het kader van de opdracht tot controle van de jaarrekening naar de interne controle en interne beheersing is gekeken. Er wordt ook over gerapporteerd in de vorm van bevindingen naar aanleiding van de interne controles. Deze bespreekt de accountant met directie en raad van commissarissen. Hierin zijn geen zaken naar voren gekomen die materieel zijn, anders waren ze opgenomen in de controleverklaring. Er is de afgelopen jaren in volledige openheid samengewerkt met de directie en raad van commissarissen. Het afgelopen jaar heeft verder een aantal bijzondere beslissingen gekend, waaronder het afbouwen van de eigen productieactiviteiten en de keuzes die gemaakt zijn ten aanzien van Energy Systems in het jaar daarvoor, en ten aanzien van Light Controls. Als externe accountant is hij hierin door de directie in volledige openheid meegenomen, ook in het keuzeproses. Voordat definitieve keuzes zijn gemaakt, is met de accountant besproken wat de analyses en overwegingen zijn geweest die een rol speelden. Er is heel gedetailleerd gekeken naar de consequenties, zowel voor de materiële vaste activa, zoals die o.a. in Neede staan, de consequenties voor de voorraden, welke voorraden naar verwachtingen kunnen worden verkocht en welke voorraden in eigen productieproces nog kunnen worden gebruikt. De personele consequenties zijn doorgesproken; deze zijn vastgelegd in een Sociaal Plan. De accountant heeft doorgerekend wat de consequenties hiervan zijn voor de voorzieningen in de jaarrekening. Kortom in de zeer gedetailleerde besluitvorming die heeft plaatsgevonden, is de accountant meegenomen. De heer Van Leeuwen is zeer comfortabel met de wijze waarop de beslissingen zijn gereflecteerd in de jaarrekening 2015.

Ten aanzien van de segmentering van informatie geeft de heer Van Leeuwen aan dat hij zich deze vraag kan voorstellen. Deze vraag heeft de accountant zich een paar jaar geleden ook gesteld bij de invoering van IFRS en dit punt wordt ook regelmatig nog weer getoetst. De heer Van Leeuwen kan bevestigen dat hij het met het management eens is dat er sprake is van één onderneming waarover gerapporteerd moet worden en dat er op basis van de feiten en omstandigheden geen reden is om de marktgroepen als segmenten te zien waarover in de jaarrekening wordt gerapporteerd.

De heer Diaz heeft nog een vraag met betrekking tot de herstructureringsvoorziening, die voornamelijk betrekking heeft op personele kosten. Hij geeft aan begrepen te hebben dat de herstructurering van de supply chain tevens leidt tot een verkorting van de balans. Dat heeft niet geleid tot een impairment. Worden de activa die gaan afvloeien, neutraal afgestoten of leidt dat in de toekomst tot een boekwinst?

De directie geeft aan dat de bijzondere posten in 2015 ongeveer € 9 miljoen bedragen. Deze hangen grotendeels samen met de herinrichting van de supply chain. Van deze € 9 miljoen is € 7,5 miljoen herstructurering (voorziening) en ongeveer € 1,5 miljoen bijzondere waardevermindering activa. Dus er hebben impairments plaatsgevonden in de 2015 cijfers.

De heer Diaz geeft aan dat hij begrepen heeft dat de balans verder verkort wordt, met als gevolg een verhoging van de solvabiliteit. Hij vraagt hoe de balans dan verder wordt verkort.

Als er een impairment plaatsvindt zoals in 2015, is dat niet automatisch goed nieuws voor balansverkorting, licht de directie toe. Dat hangt af van de ontwikkeling van andere balansposten. Impairment drukt de nettowinst en in principe ook het eigen vermogen. Als Nedap gaat uitbesteden, heeft zij een aantal machines niet meer nodig en zullen deze machines worden verkocht aan de leverancier of op een tweedehandsmarkt. Nedap verwacht dat dit zeker kan tegen de boekwaarde waarvoor deze machines in de jaarrekening staan. Dat is echter niet zeker. Hetzelfde geldt voor voorraden. Daar zit een verhoogd risico. Het kan zijn dat de waardering van de voorraadpositie, zoals deze nu in de jaarrekening 2015 staat, een andere is dan de prijs die de leveranciers hiervoor bereid zijn te betalen. Als dat zo is, zal er sprake zijn van een non cash impairment van de waardering van voorraden.

De heer Diaz concludeert dat de head room dan nu 0 is.

De directie geeft aan deze conclusie niet zo snel te kunnen trekken.

De heer Diaz merkt op dat er een impairment test op alle activa, betrokken bij de herstructurering, heeft plaatsgevonden. Er is gekeken in welke mate de boekwaarde kan worden terugverdiend. Hieruit is een bepaalde waarde gekomen. Hoe verhoudt deze zich tot de boekwaarde?

De directie geeft aan de waardering te hebben uitgevoerd zoals deze in de jaarrekening is vermeld. Ten aanzien van de voorraden is er met leveranciers waarschijnlijk een discussie in de loop van dit jaar. Als Nedap informatie zou hebben die leidt tot een andere waardering, zou zij die meegenomen hebben.

De voorzitter geeft aan dat in het laatste persbericht is aangegeven dat verwacht wordt dat in het halfjaarbericht hier meer informatie over kan worden gegeven.

De heer Diaz meent hieruit te moeten begrijpen dat niet nader op dit punt wordt ingegaan.

De directie geeft aan dat er op dit moment niet meer informatie hierover beschikbaar is dan in het recente persbericht is beschreven.

De heer Van Leeuwen, accountant, geeft voor de materiële vaste activa hierop een aanvulling.

De productieactiviteiten vinden, zoals gezegd, voornamelijk plaats in Neede. Daar staat o.a. een SMD-machine, die momenteel in gebruik is. Deze is gewaardeerd op een consistente wijze, zoals ook aangegeven in de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening. Op basis van de kennis van nu en informatie over de opbrengstwaarde van die machine is er geen reden geweest om de machine af te waarderen. Hij genereert op dit moment nog productie en de verwachting van de directie is dat deze bij eventuele verkoop op termijn – tussen nu en eind 2017 – minimaal de boekwaarde gaat opleveren.

Tot slot vraagt de heer Diaz met het oog op de kennelijk met het oog op een bepaalde financieringsstructuur, recentelijk afgesloten financiering, hoe de optimale financiering van Nedap eruit ziet. Eigen vermogen, stukje voorziening, langlopende lening en kortlopende schulden? Nu de nieuwe kredietfaciliteit voor een behoorlijk aantal jaren is afgesloten, zal Nedap hiervan kennelijk een beeld hebben.

De directie geeft aan dat op dit moment de kapitaalstructuur van Nedap naar wens is. Formele doelstelling is de verhoging van de solvabiliteit naar 45%. Er is geen expliciete doelstelling op een schuldniveau in de zin van een aantal maal de winstgevendheid of een bepaald absoluut bedrag. De bestaande financiering is verlengd tot een periode van 7 jaar omdat Nedap zich comfortabel voelt bij deze financieringsstructuur. Nedap zit de afgelopen paar jaar ook op hetzelfde niveau qua financiering. Het is prettig om wat meer ruimte te hebben dan nodig is. In die zin is Nedap graag solide en defensief, zodat, als het ooit nodig is, Nedap toegang heeft tot kapitaal.

De volgende vraag van de heer Diaz betreft de ontwikkelingskosten. Hij begreep van de heer Urff dat de balans meer solide is geworden omdat voorzichtiger wordt omgegaan met ontwikkelingskosten. Is hier sprake van een verandering van houding of moeten de gedane ontwikkelingen sneller worden afgeschreven?

De heer Urff geeft aan dat Nedap eind 2014 en eind 2015 een aantal impairments op immaterieel vast actief heeft doorgevoerd. Dat drukt uiteindelijk de boekwaarde van dit actief. Uiteraard is Nedap gehouden aan de IFRS regelgeving wanneer je een ontwikkeling wel of niet activeert. Daar waar dat binnen deze regels kan, kiest Nedap er eerder voor om niet te activeren dan wel. Overigens geeft Nedap net als in 2014 weer € 20 miljoen uit aan ontwikkeling. Dit bedrag is ten opzichte van 5 jaar geleden sterk gestegen. Nedap blijft investeren en ontwikkelen ten behoeve van toekomstige groei.

De heer Wegman voegt hieraan toe dat Nedap weer teruggaat naar het oorspronkelijke uitgangspunt. Alle ontwikkelingskosten worden meteen genomen in de winst en verlies: zoveel mogelijk de kosten op ontwikkeling en zo min mogelijk activeren. Het is immers heel moeilijk te voorspellen welke ontwikkeling succesvol wordt en welke niet.

De heer Witteveen namens Kempen Oranje Participaties krijgt vervolgens het woord. Hij geeft aan dat zojuist is toegelicht dat de interne financiële aansturing deels kwalitatief is. Als hij kijkt naar Nedap in totaal ziet hij onder aan de streep een relatief bescheiden Ebit marge. Deels wordt hieraan gewerkt middels de supply chain. Hoe weet de directie in redelijke mate zeker dat de prijzen waarvoor Nedap haar producten verkoopt, ook de optimale prijzen zijn? Hoe checkt de directie dit bij de marktgroepen?

De directie geeft aan dat je om een goede verkoopprijs te kunnen bepalen een aantal zaken nodig hebt. Je moet weten wat de kostprijs van je product is om te bepalen of je niet te weinig vraagt voor je product. Je moet weten wat de toegevoegde waarde voor de klant is, om te bepalen wat de waarde is die je creëert. Je moet ook naar de concurrentie kijken op de markt. Gemiddeld genomen is een Nedap product altijd duurder in aanschaf dan dat van de concurrent. De total cost of ownership is vaak lager en de toegevoegde waarde hoger. Om dat te kunnen beoordelen moet je echt in de markt zitten en begrijpen wat er gebeurt. Nedap is geen prijsvechter. Ze wil op basis van kwaliteit en toegevoegde waarde van haar producten, omzet genereren.

De heer H.J.G. Kruisinga heeft een vraag voor de accountant, de heer Van Leeuwen, De CFO, de heer Urff, heeft zojuist aangegeven dat op marktgroepniveau degelijke en uitvoerige financiële rapportages worden gemaakt. In hoeverre spelen deze rapportages een rol bij de controlewerkzaamheden van de accountant?

De heer Van Leeuwen bevestigt dat er iedere maand rapportages beschikbaar komen op marktgroepniveau. De keuzes die de directie maakt worden gemaakt voor Nedap in totaliteit. Welke producten en markten hebben kansen? Op basis van deze inschattingen van de directie worden de schaarse resources (mensen en middelen) ingezet. Bij de controle richt hij zich als accountant op de diverse beweringen in de jaarrekeningen. Deze zijn voor een deel toe te rekenen aan de marktgroepen. De accountants spreken alle marktgroepleiders, kijken naar de marktgroepplannen en wat deze voor consequenties hebben voor de waardering en de kosten. De accountant kijkt bij haar controle naar Nedap in haar totaliteit en geeft geen oordeel over individuele P&L's van de marktgroepen, omdat deze slechts in beperkte mate relevant zijn. Zij geven een indicatie van hoe succesvol Nedap is in diverse markten. De toerekening van personeelskosten en overheadkosten vindt niet dusdanig gedetailleerd plaats dat de accountant de P&L van de marktgroepen volledig controleert.

De heer Kruisinga geeft aan dat hij hieruit begrijpt dat de rapportages van de marktgroepen eigenlijk geen rol spelen in de controle.

De heer Van Leeuwen geeft aan dat deze rapportages wel aangeven hoe succesvol Nedap in de diverse markten is. Bij een discussie over de waardering van de activa, is dit wel relevant. De cash generating unit is wat de accountant betreft, Nedap N.V. De marktgroepinformatie is een reflectie van het succes in diverse markten.

De voorzitter geeft vervolgens het woord aan de heer Janssen. Deze merkt op dat hij over het algemeen positief is over de wijze waarop Nedap een aantal financiële zaken toelicht en duidt. Hij wil echter ook een aantal kritische vragen stellen. De vragen van de vorige vragenstellers blijven vrij algemeen evenals de antwoorden hierop. Hij geeft aan specifiekere te willen zijn.

In het kwartaalcijfersbericht wordt opgemerkt dat Nedap non cash afboekingen niet uitsluit. Dat zou je met gewoon boerenverstand kunnen begrijpen als 'het zit er dik in dat'. Deze cijfers zijn eind maart gegeven. De accountant speelt bij deze tussentijdse cijfers een beperkte rol. De accountantsverklaring is gedateerd 11 februari 2016. De accountant neemt ook kennis van gebeurtenissen na balansdatum. De heer Janssen vraagt aan de heer Van Leeuwen wat deze halverwege februari van dit jaar in dit kader heeft gedaan ten aanzien van de gebeurtenissen na balansdatum en heel specifiek de marktontwikkelingen die een rol kunnen spelen bij de duiding van de voorziening in het kader van de herinrichting van de supply chain. Is de voorziening groot genoeg? Of valt het binnen de materialiteitsgrens? Wat is de persoonlijke bemoeienis van de heer Van Leeuwen? Hoeveel tijd heeft hij hieraan besteed? Wat heeft de heer Van Leeuwen wanneer met wie besproken op dit punt zodat de aandeelhouders er zeker van kunnen zijn dat er in 2016 niet nog een stukje voorziening komt dat eigenlijk al eerder had moeten worden genomen?

In het verlengde hiervan een vraag naar informatie en control in de ketenomgeving omdat Nedap straks sterk gaat leunen op partners. Hoe wordt dan geborgd dat dit goed loopt? Kijkt KPMG verder dan haar neus lang is, denkend aan zaken als moraliteit, continuïteit, smarte afspraken etc.

De voorzitter merkt op dat deze laatste vraag eigenlijk niet meer aan KPMG gesteld kan worden nu PwC de controle overneemt.

De heer Van Leeuwen geeft ten aanzien van de vraag over de waardering van activa in de jaarrekening met in ogenschouw de keuzes die de directie heeft gemaakt ten aanzien van de herinrichting van de supply chain, aan, dat de accountant hierin heel goed is meegenomen. Ergens in mei 2015 is de heer Urff naar KPMG's kantoor in Amsterdam gekomen met een gedetailleerd pak papier om de heer Van Leeuwen te informeren over de plannen omtrent de herinrichting en om ook zijn mening te horen. Dat proces is doorgegaan gedurende het jaar. De heer Van Leeuwen heeft er naast Eric Urff ook met Ruben Wegman en met commissarissen over gesproken, omdat het een ingrijpende beslissing is met vergaande consequenties, waarbij de consequenties voor de jaarrekening niet de meest belangrijke zijn.

De directie is niet over één nacht ijs gegaan. Er is lang over nagedacht en er zijn gedetailleerde analyses verricht. Tot op de dag waarop de accountant heeft afgetekend en met de commissarissen het accountantsverslag is besproken, is er openheid geweest over de keuzes die zijn gemaakt.

De eerlijkheid gebiedt wel te zeggen dat het naar eer en geweten naar de stand van toen in kaart gebracht en gewaardeerd. Definitieve afspraken met de productiepartners worden in de loop van de tijd gemaakt. Daar zijn nu aannames door de directie gemaakt, die door de accountant op redelijkheid zijn getoetst. De afwaarderingen van de activa die hebben plaatsgevonden, de voorzieningen die zijn getroffen voor het afvloeien van personeel op basis van de kennis van toen, waarbij de gebeurtenissen in 2016 tot aan het aftekenen van de verklaring zijn meegenomen, zijn volgens de accountant heel redelijk.

Dit proces is een proces dat in fases plaatsvindt. Er zullen stap voor stap afspraken met diverse partijen worden gemaakt. Naar verwachting zal eind 2017 de herinrichting van de supply chain zijn gerealiseerd. In de loop van de tijd worden keuzes gemaakt en die kunnen een ander licht werpen op de huidige stand van zaken. Anderzijds is er ook rekening gehouden met risico's. Zekerheid over of er nog andere afwaarderingen moeten plaatsvinden op de materiële vaste activa, op voorraden kan niet gegeven worden, nu de beslissingen nog niet zijn genomen.

De heer Stevense merkt op dat er een aantal keren over 'nu' is gesproken en vraagt wat 'nu' betekent: 31 maart 2016 of 31 december 2015?

De voorzitter geeft aan dat Nedap zal proberen om met dit soort aanduidingen zo zorgvuldig mogelijk om te gaan.

De heer Stevense merkt ten aanzien van de herstructureringskosten op dat er een verschuiving is geweest tussen post 19 en 20, die zou zijn ontstaan door ontwikkelingen bij Light Controls en Energy Systems (pagina 59 van het verslag). Daar zit nog een verschil in van € 516.000. Hij vraagt hierop een toelichting.

De heer Urff merkt op dat als hij de vraag goed begrijpt deze gaat over post 19 "bijzondere waardeverminderingen activa" en post 20 "herstructureringskosten". Het verschil klopt maar de posten hebben niets met elkaar te maken. Er is geen verband. Er is een aantal strategische beslissingen genomen aangaande Energy Systems en Light Controls. Energy Systems wordt afgebouwd en Light Controls stopt met HID-activiteiten. Die beslissingen leiden tot een aantal effecten waarvan er twee hier zichtbaar zijn: activa die minder waard zijn en een voorziening die getroffen is voor het afscheid nemen van medewerkers. Beide getallen worden op een eigen wijze berekend en horen niet bij elkaar.

De heer Klinkspoor krijgt het woord. Hij geeft aan ieder jaar weer blij te zijn met het voorgestelde dividend. Hij geeft aan, net zoals zovelen, weer bezig te zijn met de nationale fiscale invuloefening en zijn oog werd getroffen door de negatieve belastingdruk die Nedap heeft gepresenteerd. Hij zou hierop graag een toelichting ontvangen.

De directie geeft aan dat dit een bijzondere situatie is. Er is een aantal redenen waarom de belastingdruk negatief is, waaronder een kleine post compensabele verliezen in het buitenland. De meeste impact heeft echter een regeling die we met de Belastingdienst hebben afgesproken: de Innovatiebox. Er zijn afspraken met de Belastingdienst gemaakt hoe omgegaan wordt met innovaties. Vanwege haar innovaties hoeft Nedap minder belasting te betalen dan het normale, nominale belastingtarief van 25%. Wat het een groot negatief bedrag maakt in 2015 is de behandeling van de bijzondere posten, dus de behandeling van de pensioenbaten in 2014, de bijzondere lasten in 2015, waaronder de herinrichting van de supply chain. Deze hebben invloed op de wijze waarop de berekening voor de Innovatiebox wordt gemaakt. Het betreft hier dan ook een eenmalige situatie.

De voorzitter geeft het woord aan de heer Snel. Hij vraagt of Neways wellicht één van de productiepartners is voor wie Nedap heeft gekozen. Verder vraagt hij of er nog nieuws is over het eventueel bij apotheken in te voeren RFID controlesysteem van voorraden c.q. over het ballastwatersysteem.

De directie geeft aan zich momenteel met productiepartners in een finaal onderhandelingsproces te bevinden. Namen kunnen hierbij niet vrijgegeven worden.

Doordat RFID steeds goedkoper wordt, kan het in steeds meer markten worden toegepast, waaronder bij apotheken. Dit is echter niet de markt waarin Nedap actief is.

Ten aanzien van de vraag naar eventueel nieuws over het ballastwaterzuiveringssysteem geeft de heer Wegman aan dat nog gewacht wordt op de ratificering van een verdrag. Hierin zijn afspraken gemaakt over de noodzakelijke zuivering van het ballastwater om verstoring van ecologische systemen tegen te gaan omdat met ballastwater allerlei micro-organismen meekomen. Het tekenen van het verdrag door voldoende staten komt steeds dichterbij. Zuivering van ballastwater kan op verschillende wijzen plaatsvinden. Met een aantal partijen die UV-oplossingen aanbieden, is Nedap in gesprek om haar voedingen in te designen. Deze worden al verkocht maar de echte opswing wordt verwacht na ratificering van het verdrag.

De heer H.J.G. Krusinga merkt ten aanzien van het bezoldigingsbeleid zoals weergegeven op pagina 92 op dat hij de slotzin niet geheel begrijpt. Bij prestaties op targetniveau wordt een percentage van 60% van het vaste jaarinkomen uitgekeerd met een maximum van 90% van het vaste jaarinkomen.

De voorzitter licht toe dat wordt bedoeld dat er niet meer dan 90% van het vaste jaarinkomen als variabel inkomen wordt uitgekeerd.

De heer Krusinga geeft aan dat dit wellicht duidelijker kan worden geformuleerd. Hij meldt verder dat Cross Options nog steeds een voorstander is van een wat lager vast jaarinkomen en een hoger variabel inkomen.

De jaarrekening wordt vervolgens bij acclamatie vastgesteld.

3. c. Uitkering van dividend (bespreking).

Conform het gevoerde dividendbeleid wordt aan aandeelhouders de gehele winst uitgekeerd onder aftrek van de reservering die nodig wordt geacht voor de continuïteit van de autonome groei van Nedap. Verder wordt een zo consistent mogelijke lijn in dividenduitkering gehanteerd. Omdat de winst na belastingen dit jaar sterk is beïnvloed door bijzondere lasten, samenhangend met de herinrichting van de supply chain, hebben directie en Raad besloten om het uit te keren dividend over 2015 te baseren op de winst na belasting exclusief deze bijzondere lasten. Conform artikel 45 lid 1 van de statuten is daarom vastgesteld dat er € 3,9 miljoen wordt onttrokken aan de Overige reserves. Per aandeel komt het dividend uit op € 1,28 (2014: € 1,25). De solvabiliteit daalde daardoor van 42,9% (eind 2014) naar 40% (eind 2015).

De heer Stevense geeft namens de SRB aan dat hij blij is dat Nedap kans heeft gezien het dividend te handhaven en zelfs nog te verhogen. Investeringsfondsen kijken daar ook naar. SRB zou met het oog op de solvabiliteit graag een keuzedividend zien, waarbij het dividend in aandelen middels een premie aantrekkelijk wordt gemaakt.

De voorzitter geeft aan dit voor de toekomst mee te zullen nemen.

3. d. Reserverings- en dividendbeleid (bespreking).

Nedap heeft een afwijking van best practice bepaling IV.1.4 opgenomen:

Het reservering- en dividendbeleid vloeit rechtstreeks voort uit de strategie en het langetermijnbeleid van Nedap en zal binnen dat kader aan de orde worden gesteld. Het doel van het langetermijnbeleid is het creëren van een duurzame meerwaarde voor klanten, medewerkers en aandeelhouders.

Desgevraagd wil niemand over dit punt het woord voeren.

3. e. Decharge van de directie voor het door haar gevoerde beleid over 2015 (stemming).

Nu niemand het woord wil voeren, stelt de voorzitter vast dat de directie bij acclamatie is gedechargeerd voor de uitvoering van haar beleid over 2015.

3. f. Decharge van de raad van commissarissen voor het door hem uitgeoefende toezicht over 2015 (stemming).

Nu niemand het woord wenst te voeren, stelt de voorzitter vast dat de raad van commissarissen bij acclamatie is gedechargeerd voor het door hem uitgeoefende toezicht over 2015.

4. Herbenoeming van de heer ir. G.F. Kolff als lid van de raad van commissarissen (stemming).

Voor de behandeling van dit punt draagt de voorzitter het voorzitterschap van de vergadering tijdelijk over aan de vicevoorzitter, de heer Westermann.

De heer Westermann meldt dat ingevolge het daartoe vastgestelde rooster van aftreden, de heer ir. G.F. Kolff aftreedt als commissaris per 31 maart 2016. De heer ir. G.F. Kolff stelt zich voor herbenoeming beschikbaar. Ter vervulling van deze vacature draagt de raad van commissarissen de heer Kolff voor als commissaris.

Voor motivering van de voordracht en gegevens van de heer Kolff verwijst de voorzitter naar de toelichting op agendapunt 4.

De voorzitter meldt dat ter zake van deze vacature de ondernemingsraad een versterkt recht van aanbeveling toekomt. De ondernemingsraad heeft te kennen gegeven de voordracht van de heer Foeke Kolff te steunen en voor deze vacature geen andere personen aan te bevelen.

Verder heeft de algemene vergadering van aandeelhouders de mogelijkheid gehad om conform artikel 25.3 van de statuten personen voor benoeming tot commissaris aan te bevelen. De Raad heeft geen aanbevelingen ontvangen en draagt dan ook de heer Foeke Kolff ter herbenoeming als commissaris, voor.

De voorzitter vraagt of iemand hierover het woord wil voeren.

De vertegenwoordiger van de Deutsche Bank geeft aan dat hij een positie van ruim 15.000 aandelen vertegenwoordigd en dat het zijn instructie is om met 602 aandelen tegen de benoeming van de heer Kolff te stemmen.

Nu niemand meer het woord wenst te voeren is de heer Kolff met meerderheid van stemmen, te weten 3.934.906 stemmen voor en 602 stemmen tegen, herbenoemd.

De heer Kolff bedankt de aandeelhouders voor het in hem gestelde vertrouwen en hoopt de aandeelhouders van de 602 tegenstemmen de volgende keer ook tevreden te kunnen stellen.

5. Rondvraag.

De voorzitter geeft het woord aan de heer Kaptein. Deze merkt naar aanleiding van de opsomming van de grootaandeelhouders in het jaarverslag op dat bekend is dat één van de grootaandeelhouders, Delta Lloyd, er financieel niet zo goed voor staat. De kans is dan ook reëel dat de 25% aandelen in Nedap op de markt wordt aangeboden. Hij vraagt of hier communicatie over is en of Delta Lloyd dit zo maar kan doen.

De voorzitter geeft aan dat dit uiteraard geheel aan Delta Lloyd is. De heer Wegman voegt hieraan toe dat Nedap er uiteraard baat bij heeft om aandeelhouders te hebben die passen bij Nedap. Nedap houdt zich hier mee bezig en probeert voortdurend potentiële aandeelhouders te interesseren voor Nedap. De beste wijze om dit te doen is om aandeelhouders uit te nodigen naar Groenlo en het bedrijf te laten zien.

Alle aandeelhouders worden overigens na afloop van deze vergadering in de gelegenheid gesteld deel te nemen aan een rondleiding door het bedrijf.

De heer Van Praag krijgt het woord. Hij merkt op dat Nedap vroeger stemmachines verkocht. Nu de overheid weer stemmachines wil introduceren, vraagt hij zich af of Nedap hierin een rol wil spelen.

De voorzitter geeft aan dat Nedap zich niet meer zal begeven op het gebied van stemmachines.

De heer Van Praag geeft aan dat dit ook via uitbesteding zou kunnen plaatsvinden.

De directie licht toe dat de stemmachine in het verleden het product en ontwerp van Nedap was, dat ze zelf produceerde, waarmee Nedap omzet genereerde. Nu is het een openbare aanbesteding waarbij het intellectuele eigendom bij de overheid zelf ligt. Nedap zou dan enkel en alleen produceren en dat is precies datgene wat ze niet wil doen. Het is voor Nedap dus niet meer interessant.

De heer J. van Leeuwen krijgt het woord en verzoekt Nedap om de deur gesloten te houden voor Gilde Buy Out; ronselaars die met name in het oosten van het land actief zijn, onder meer bij Ten Cate, IMCD en Resink.

De voorzitter geeft aan deze aanbeveling mee te zullen nemen.

De volgende vragensteller is de heer Stevense. Hij merkt op dat twee van de vier commissarissen volgend jaar aftredend zijn, van wie er één volgens hem niet meer herbenoembaar is en de ander wel. Hij vraagt of het in de bedoeling ligt dat Nedap met drie commissarissen verdergaat. Zo niet, dan beveelt hij aan om het rooster van aftreden zodanig te maken dat ieder jaar slechts één commissaris aftreedt.

De voorzitter meldt dat het niet in de bedoeling ligt om met slechts drie commissarissen verder te gaan en geeft aan dit punt te zullen meenemen voor de toekomst.

6. Sluiting.

Nu er geen vragen meer zijn, sluit de voorzitter de vergadering en dankt hij de aandeelhouders voor hun aanwezigheid in Groenlo.